

Golvarbeten i Ljungby k:a

Ljungby k:a, Ljungby Sn, Kalmar kommun, Småland
Arkeologisk förundersökning, 1987

Sandra Lundholm

Rapport December 2006
Kalmar läns museum

Nationella rapportprojektet 2006

RAPPORT

Datum 2006-12-20
KLM obj nr 87/32
KLM dnr 1538/87
Lst dnr 11391-1490-87

Landskap: Småland
Kommun: Kalmar
Socken: Ljungby
Fastighet: Ljungby k:a
Fornl. nr: -

Arkeologisk förundersökning utförd den 1988-03-28 till 1988-04-21 under 8 dagar av Mats Blohmé.

Ekonomiskt kartblad 4G5e Ljungby
X 6278413
Y 1522314

Uppdragsgivare: Ljungby församling

Dokumentation

Fynd, KLM nummerserie: KLM 39817:1

Situationsplan, skala: Skala 1:100

Plan, st skala:

Profil, skala: -

Resultat publicerat i: -

Övrigt material ingående i rapport Fotolista. Situationsplan över grävningen 1928 av Hofrén. Skala 1:100. Omslagsbild: L-B122, 1943. Taget från Kalmar Läns Museum Fotodatabas E32537-48.

Inledning:

Under våren 1988 avsåg Ljungby församling genomföra en invändig renovering och ombyggnad av Ljungby k:a. Det man ville göra var att avlägsna bottenbjälklag av trä i korhusets östra del, och ersätta detta med ett stengolv. Golvet vid entrén skulle sänkas 35 cm. Golvet i det befintliga pannrummet hade redan sänkts vid ombyggnaden 1930 och skulle istället fyllas upp.

I korhusets västra halva skulle det befintliga stengolvet tas upp och sänkas ca 6 cm, d.v.s. till samma nivå som långhusets golv. En del av långhusets bänkinredning skulle även avlägsnas, och det befintliga trägolvet skulle ersättas med samma stengolv som anslutande ytor. I anslutning till sydporten skulle en mindre golvkanal för värmeledningsrör inrättas. En ny toalett skulle byggas till vilken nytt avlopp skulle anslutas från befintligt toalettavlopp.

Ljungby medeltida kyrka genomgick en rad om/tillbyggnader mellan åren 1853 och 1930. Endast vid ett av dessa tillfällen övervakades arbetena av antikvarisk expertis, nämligen 1928 då f.d. landsantikvarien Manne Hofrén tillförordnades av Riksantikvarieämbetet som antikvarisk kontrollant. Vid detta tillfälle företogs grävningsarbetet i korets södra hälft och tvärs över långhuset utefter dess gräns mot koret. Där påträffades, ca 0,8 m ner, en gråstensmur vilken utgjorde rester av den forna väggen mellan långhus och kor. Det framkom även resterna efter tre bevarade gravkammare med väggar av gråsten och tegel med rester av puts på innerväggarna. I korets sydvästra hörn påträffades ytterligare en gravkammare med väggar av gråsten och tegel samt överst ett skift kalksten och spår av puts. Gravarnas ålder är osäker men efter Hofréns beskrivning och dess läge i kyrkan kan möjligen grav nr III dateras till medeltid. Det

bör även nämnas att Ljungby socken, under medeltid, var kyrkans centrum för lokal förvaltning och det bl.a. till godsens i Ljungby som Linköpingsbiskoparna kom vid sina regelbundna flyttningar inom stiftet. Redan den medeltida kyrkobyggnaden var ovanligt stor, vilket tyder på att denna kyrka varit avsedd för delvis andra syften än en vanlig sockenkyrka.

Eftersom betydande lämningar efter medeltida, samtida eller senare gravkammare troligen var bevarade under nuvarande golvnivå så beslutades att en arkeologisk förundersökning var nödvändig.

Det som beslutades i ärendet var att de ändringar som skulle utföras i korhusets östra halva skulle föregås av en arkeologisk undersökning. Där en del av bänkinredningen skulle avlägsnas och ett stengolv skulle läggas föreslogs en antikvarisk kontroll. Vid schaktningen för den nya golvkanalen vid sydporten skulle en schaktningsövervakning ske. Vid byggandet av den nya toaletten med nydragning av avloppsledningar skulle en arkeologisk undersökning utföras.

Undersökningsresultat:

Vid schaktningen i kapprummet rensades ett 8 cm i schaktet ner till 20-25 cm under golvnivån. Lagret under golvet utgjordes av ljusbrun fin sand med grus (organisk färgning) kol och putsbitar, tegelflis. Troligen är detta ett bygglager då fynd av järnbeslag påträffades i rensat. Därunder ökade mängden kalkbruk, takkitter och tegelflis, mindre kol. Ungefär 30 – 35 cm under golvet påträffades tegel som kan varit resterna efter ett uppsplitat tegelgolv eller rivningslager. Däremot hittades inga daterbara fynd. Norr om mittgången grävdes ett schakt som gick ner 40 cm under golvet, där ett cementrör lades. Under bänken grävdes schakt som var 30-40 cm djupa.

Vid undersökningen öppnades ett gravkapell som varit stängt. Innanför fanns två gravhällar efter Studenten Eric Bäckerström och Doctorinnan Brita Maria Bäckerström som dokumenterades. Gravskrifterna skrafferades och skrevs av. Efter dokumentationen stängdes gravkapellet igen.

Texten på gravhällarna var följande:

”Philosophie
Studenten Eric Bäckerström
Född i Ljungby Prästegård den 27 Maji 1774
Död på Kölby gård den 19 April 1796
† † †
Jag bönhörd tidigt höjas får
Till himlens fröjd ur lifvets smärta
Och tacksam vid din thron o Gud! Mig återstår
Nu blott en suck om tröst, ack! Får et moders hjerta.
* *
Wish: B: 4: 7 vers
Den rättfärdige om han än bittida dör
Så är han dock i rolighet”

”Doctorinnan
Emerentra Brita Maria Bäckerström
Född Hoppenstedt d. 23 jan 1755
Död på deß gård Kölby den 11te mars 1817

War en öm maka, huld moder och redlig christen
Oförbländad av werlden, var deß hjerta helgadt åt Gud
Och deß hand aldrig sluten för nödställda likar.
Den Gud, hon i hälso=dagen åkallade, var hennes bestånd i döden,
Och gaf hennes förlösta ande segrens krona

Hvile hennes stoft i frid
Och hennes namn och välgerningar i Wälsignad åminnelse”

I ett av schakten påträffades en 11 x 8 cm stor rektangulär bjälke. I samma schakt hittades även en annan bjälke 25 cm under det dåvarande golvet. Däremot påträffades inga fynd förutom lite skiffer och ett ben.

I ett annat schakt under de första bänkraderna påträffades en stenrad 15 cm (i norra) till 30 cm (i söder) från schaktets östra kant. Stenarna var relativt jämbreda, ca 25 cm breda och 20 – 45 cm långa. Dessa påträffades ca 25 – 35 cm under nuvarande golvnivå. Inga andra fynd påträffades i schaktet förutom ben. Bakom altaret påträffades även en samling med papper vilka är kungörelser som prästen har läst upp i kyrkan, KLM 39817:1.

SL